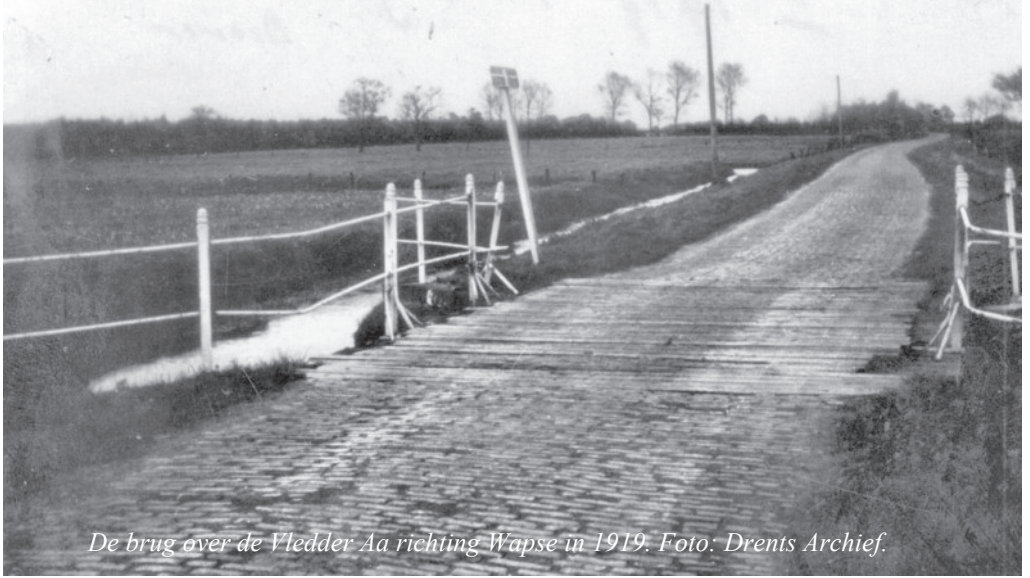

De Vledder Aa: jeugdherinneringen

De brug over de Vledder Aa richting Wapse in 1919. Foto: Drents Archief.

Wanneer ik van Vledder naar Wapse rijd en de Vledder Aa passeer gaan mijn gedachten onwillekeurig uit naar de tijd dat wij als opgroeiende jongeren veel plezier hebben beleefd aan dit riviertje. Aan het begin van de jaren 50 in de vorige eeuw was de Vledder Aa nog een sterk meanderend stroompje waar veel te beleven viel voor ons jongens.

Begin maart kwamen de kieviten weer terug uit het warme zuiden en al spoedig werden deze opgevolgd door de grutto's, wulpen en scholeksters. Hun broedgebied strekte zich uit langs de Vledder Aa en voor ons was het eierzooek-seizoen weer begonnen. We hadden twee manieren van zoeken tot onze beschikking.

Of je zocht systematisch die weilanden af waarvan je met je vrienden tot de conclusie was gekomen dat daar wel eens een nestje zou kunnen liggen. Aan het gedrag van de opgeschrikte vogels kon je wel inschatten dat er een nest moest zijn. Met je kameraden liep je dan naast elkaar het weiland op en neer. Een ieder nam dan ongeveer een strook van circa 10 meter voor zijn rekening en speurde deze af op de aanwezigheid van een nest. Er werd heel wat afgesjouwd maar de opbrengst viel vaak niet tegen. Op het eind van de zoektocht moesten de eieren zo eerlijk mogelijk worden verdeeld. Hierbij kwam heel wat aan te pas. Een ei van een wulp was door zijn grootte en zeldzaamheid

wel iets meer waard dan een veel kleiner kievitsei. Daarbij kwam natuurlijk ook nog kijken dat de vinder van een nest altijd aanspraak kon maken op een ei wanneer er meer zoekers waren dan eieren. Meestal kwam het gelukkig wel goed met de afspraak dat de volgende keer de minst bedeelde de eerste keuze kreeg.

Of je bekeek het gedrag van nestelende vogels. De wat oudere en meer ervaren jongens wisten door de vogels nauwlettend te observeren meestal wel na te gaan waar het nest zou moeten liggen. Bij het bespieden mocht je uiteraard niet gehoord en gezien worden door de vogels. De jongeren onder ons konden meestal niet zo lang stilzitten zonder lawaai te maken. De vogels werden er door gealarmeerd en ze gingen afleidende manoeuvres uitvoeren. Dan resteerde ons niets anders dan het weiland weer systematisch af te lopen. Thuis gekomen werden de eieren uitgeblazen en je moeder bakte er een lekkere omelet van. De uitgeblazen eieren werden aan een touwtje geregen en werden vervolgens in een grote slinger aan een keukenmuur te pronk opgehangen.

Na de eierzoek periode werd het stilaan warmer en dan was er niets fijner om te gaan zwemmen in de zogenaamde zwemkolk. Deze was te vinden rechts van het bruggetje in de weg naar Wapse op ongeveer 200 meter lopen. De kolk lag in een bocht van de Vledder Aa waarbij het aan de Vledder kant een klein strandje was ontstaan en het diepe gedeelte van de kolk aan de overkant was te vinden. Als het waterpeil in de Aa niet al te laag stond ging je daar net kopje onder. Zwemmen deed je in een onderbroek waarvan je moeder de gulp had dichtgenaaid. Voor zover ik me kan herinneren waren die altijd zwart of wit van kleur. Soms, als je met een klein ploegje was, werd die zwembroek nog weleens vergeten aan te trekken.

De zwemkunst werd je aangeleerd door de wat oudere jongens die het zwemmen al onder de knie hadden. Dit ging er ongecompliceerd aan toe. Je werd vastgehouden aan het elastiek in je broek en je moest dan op “z’n hondjes” zien vooruit te komen. Nadat je een paar keer kopje-onder was gegaan had je het wel door wat er van je werd verlangd en al ras kon je daarna zo een paar meter vooruit komen. Daarna moest je zelf maar verder zien te redden en dat ging meestal prima. De dorpsgemeenschap in Vledder was wellicht redelijk puriteins want zover ik me kan herinneren maakten de dames leeftijdgenoten geen gebruik van de kolk.

Ook in de periode dat er gezwommen werd in de Aa werd er gezamenlijk jacht gemaakt op vis: het zogenaamde modderen. Hierbij werd in een bocht van het riviertje waarin zich een kolk had gevormd een afdamming gemaakt. Aan weerskanten van de kolk werd met plantenresten en zand een dam aan-

gelegd waardoor de vis werd opgesloten. Daarna werd het water in dit afgesloten deel troebel gemaakt door er met zijn allen doorheen te banjeren. Door zuurstofgebrek kwamen na verloop van tijd de vissen boven drijven en konden dan gemakkelijk gepakt worden. De gevangen vis werd in gelijke porties verdeeld waarna de verdeling over de deelnemers kon plaats vinden. Degene die de grootste vis op het droge had gekregen had de eerste keuze uit de uitgelegde porties. 's Avonds kon je in Vledder traceren wie aan het modderen had deelgenomen. De geur van de gebakken snoekbaars, witvis en stekelbaars wees je de weg.

In onze jeugd werd het vissen met een hengel weinig beoefend. Het werd wel eens een enkele keer uitgeprobeerd. De eigengemaakte hengel bestond uit een dunne en lange uitloper van een Amerikaanse eik. Deze bonenstaak werd van de schil ontdaan, maar het was een zwaar en onhandig attribuut. Enkele jongens hadden een driedelige bamboehengel met dobber, haak, lijn en lood. Ook door de wellicht tegenvallende vangsten bleek de hengel uiteindelijk minder geliefd.

Bij de driesprong van de Vledder- en Wapserveense Aa was een houten brug over de Aa heen gelegd. Als je op de brug ging liggen, waar overigens geen leuning aan zaten, en je keek strak in het water dan ging voor je gevoel de brug varen en stond het stromende water stil. Als jongens vonden we dit ieder keer weer geweldig temeer omdat je zo nu en dan vissen kon ontwaren. Het water in de Aa was overigens kraakhelder. Hadden we dorst dan dronken we dit water alhoewel we het eerst wel door een zakdoek van een ons gingen filteren. We bekommerden ons er dan weer niet om of de zakdoek wel schoon

was.

Een overstroomde Aa in 1954. Foto: Waterschap De Vledder- en Wapserveense Aa

In het na- en het voorjaar had de Aa veelal een deel van de aanliggende weilanden overstroomt. Een fascinerend gezicht. Als jongens vonden we het fijn zo dicht mogelijk bij deze onderwater gestroomde weilanden te komen. En natuurlijk

Een winterse Aa. Foto: Bertus Jager.

stonden we na verloop van enige tijd met de klompen vol water zodat we de sokken moesten uitwringen. We hebben zelfs wel eens een vuurtje gestookt in “de Kokse Bargen” om de sokken te drogen en thuis niet te hoeven opbiechten dat we weer eens natte voeten hadden opgelopen.

Ondanks dat in onze jeugd de winters veel strenger waren dan die van de laatste decennia vvoor de Vledder Aa meestal vanwege de stroming niet dicht. Alhoewel, ik kan me nog herinneren dat we een keer in de late namiddag gingen schaatsen op de Aa. Vanaf de brug in de Wapserveding richting Doldersum. Al naar een paar honderd meter ging het mis. We waren volgens mij met z'n vieren en gingen tegelijk door het ijs. Wat we eigenlijk niet wisten dat het afvalwater van de melkfabriek in Wapse op dat punt in der Vledder Aa loosde. Daardoor zat er een wak waar we met z'n allen zijn ingeschoten. Gelukkig was het niet zo diep zodat we niet kopje-onder gingen. We hadden onze fietsen bij de brug liggen. Op de terugrit naar huis ging het fietsen steeds moeilijker omdat onze broeken stijf bevroren. Bij het bewegen van de benen maakt de broek een knisperend geluid. Vreemd genoeg kan ik dat knisperen mij nog duidelijk herinneren. Thuis gekomen moest toen eerst de broek ontdooien voordat je deze kon uittrekken.

De Aa is nu genormaliseerd. Een goede zaak voor de boerenbedrijven maar jammer dat de charme van het kronkelende riviertje goeddeels is verdwenen.

Klaas T. van Dijk, Lzn. (geboren in 1941)

De normalisatie in volle gang in 1953. Links zoals het was, rechts hoe het werd. Foto: Waterschap de Vledder- en Wapserveding Aa.

